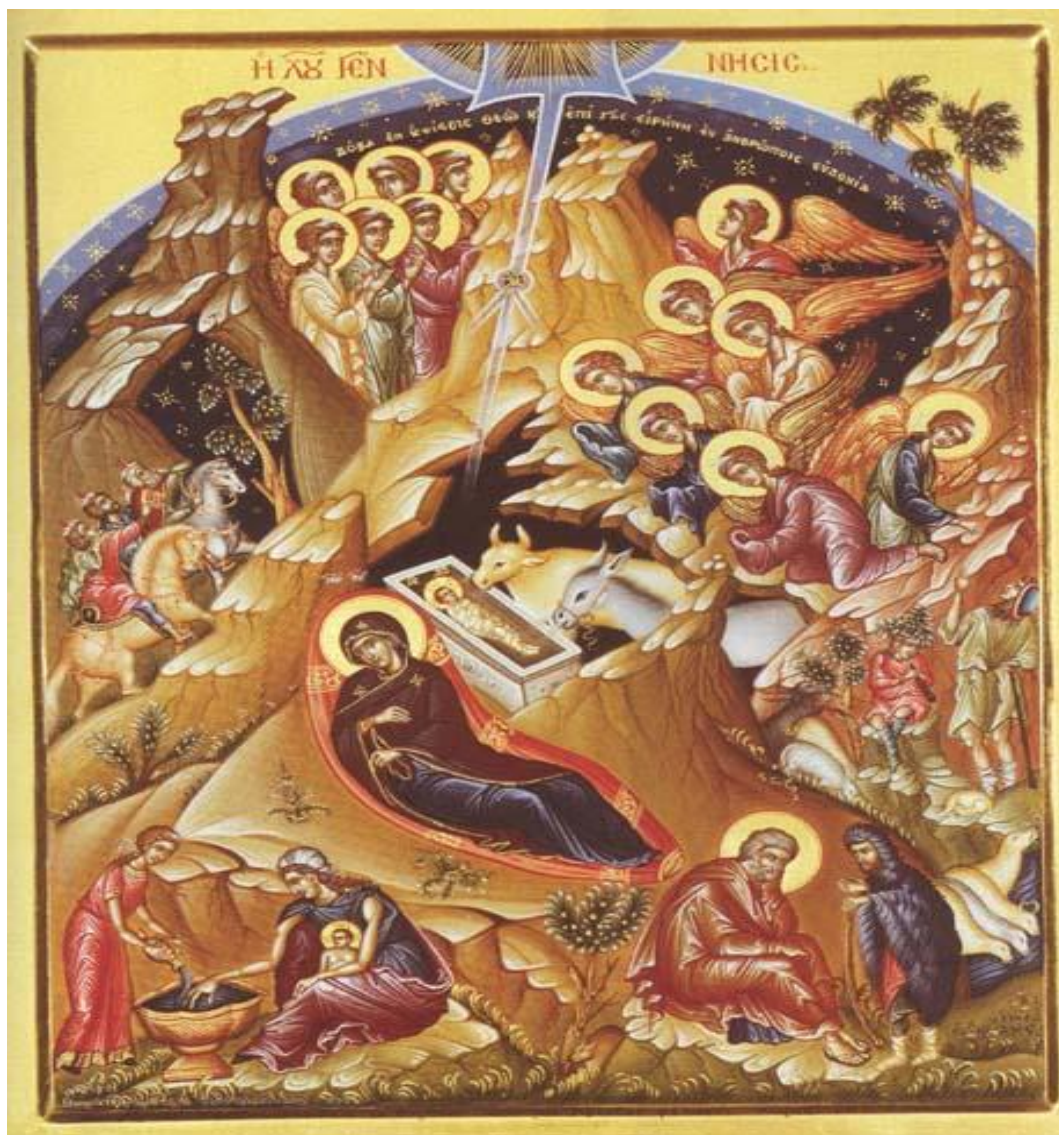

Παρεμβάσεις Ιστορικές και Θεολογικές. Η αλήθεια για τα Χριστούγεννα και η μυθοποίηση των Χριστουγέννων.

του π. Γεώργιος Μεταλληνός

Με την ενανθρώπιση και τη γέννησή Του ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός πραγματοποιεί το σκοπό της πλάσεως του ανθρώπου, την εμφάνιση του Θεανθρώπου στην Ιστορία. Την ένωση του κτιστού πλάσματος με τον Άκτιστο Πλάστη. Ο σκοπός της ενανθρωπήσεως είναι η θέωση του ανθρώπου. «Άνθρωπος γίνεται Θεός, ίνα Θεόν τον Αδάμ απεργάσηται» (τροπάριο Χριστουγέννων). «Αυτός ενηθρώπησεν, ίνα ημείς θεοποιηθώμεν» (Μ. Αθανάσιος). «Άνθρωπος γαρ εγένετο ο Θεός και Θεός ο άνθρωπος» (Ι. Χρυσόστομος). Στη λογική ενός ηθικιστού ο όρος «θεοποιηθώμεν», που χρησιμοποιούν Πατέρες, όπως ο Μ. Αθανάσιος,

είναι σκάνδαλο. Γι' αυτό μιλούν για «ηθική θέωση». Διότι φοβούνται να δεχθούν ότι με τη θέωση μεταβάλλεται «κατά χάριν» αυτό που ο Τριαδικός Θεός είναι «κατά φύσιν» (άκτιστος, άναρχος, αθάνατος). Τα Χριστούγεννα είναι, γι' αυτό, άμεσα συνδεδεμένα και με τη Σταύρωση και την Ανάσταση, αλλά και την Ανάληψη και την Πεντηκοστή. Ο Χριστός-Θεάνθρωπος χαράζει το δρόμο, που καλείται να βαδίσει κάθε σωζόμενος άνθρωπος, ενούμενος μαζί Του. Ο Ευαγγελισμός και τα Χριστούγεννα οδηγούν στην Πεντηκοστή,, το γεγονός της θεώσεως του ανθρώπου εν Χριστώ, μέσα δηλαδή στο σώμα του Χριστού. Αν τα Χριστούγεννα είναι η γέννηση του Θεού ως ανθρώπου, η Πεντηκοστή είναι η τελείωση του ανθρώπου ως Θεού κατά χάριν. Με το βάπτισμά μας μετέχουμε στη σάρκωση, το θάνατο και την ανάσταση του Χριστού, ζούμε και μεις τα «Χριστούγεννά μας», την ανά-πλασή μας. Οι Άγιοι δε, που φθάνουν στην ένωση με το Χριστό, τη θέωση, μετέχουν στην Πεντηκοστή και φθάνουν έτσι στη τελείωση και ολοκλήρωση του αναγεννημένου εν Χριστώ ανθρώπου. Αυτό σημαίνει εκκλησιαστικά πραγμάτωση του ανθρώπου, εκπλήρωση δηλαδή του σκοπού της υπάρξεώς του.

Όσο και αν είναι κουραστικός ο θεολογικός λόγος, και μάλιστα στον αμύητο θεολογικά σύγχρονο άνθρωπο, δεν εκφράζει παρά την πραγματικότητα της εμπειρίας των Αγίων μας. Μέσα από αυτήν την εμπειρία και μόνο μπορούν να κατανοηθούν εκκλησιαστικά, δηλαδή Χριστοκεντρικά, τα Χριστούγεννα. Αντίθετα, η αδυναμία του μη αναγεννημένου εν Χριστώ ανθρώπου να νοηματοδοτήσει τα Χριστούγεννα έχει οδηγήσει σε κάποιους γύρω απ' αυτά μύθους. Οι άγευστοι της αγιοπνευματικής ζωής, μη μπορώντας να ζήσουν τα Χριστούγεννα, μυθολογούν γι' αυτά, στα όρια της φαντασίας και μυθοπλασίας, χάνοντας το αληθινό νόημά τους. Όπως μάλιστα θα δούμε, ο αποπροσανατολισμός αυτός δεν συνδέεται πάντοτε με την άρνηση του μυστηρίου, αλλά με αδυναμία βιώσεώς του, που οδηγεί αναπόφευκτα στην παρερμηνεία του.

Μία πρώτη μυθολογική απάντηση στο ερώτημα των Χριστουγέννων δίνεται από την αίρεση, τη στοχαστική και ανέρειστη –ανεμπειρική δηλαδή- θεολόγηση. Ο δοκητισμός, η φοβερότερη αίρεση όλων των αιώνων, δέχθηκε κατά φαντασίαν νάρκωση του Θεού Λόγου (δοκείν-φαίνεσθαι). Φαινομενική, δηλαδή, παρουσία του Θεού στην ενδοκοσμική πραγματικότητα. Για ποιο λόγο θα μπορούσε να ερωτήσει κανείς. Οι Δοκίται ή Δοκηταί κάθε εποχής δεν μπορούν να ανεχθούν, στα όρια της λογικής τους, τη σάρκωση και τη γέννηση του Θεού ως ανθρώπου. Μεταβαλλόμενοι σε αυτόκλητους υπερασπιστές του κύρους του Θεού, ντρέπονται

να δεχθούν κάτι που ο ίδιος ο Θεός επέλεξε για τη σωτηρία μας. Το δρόμο της μητρότητας. Να γεννηθεί δηλαδή από μια Μάνα, έστω και αν αυτή δεν είναι άλλη από το καθαρότερο πλάσμα όλης της ανθρώπινης ιστορίας, την Παναγία Παρθένο. Όλοι αυτοί μπορούν να καταταχθούν στους «υπεράγαν» Ορθοδόξους (κατά τον άγ. Γρηγόριο το Θεολόγο). Γιατί ο Δοκητισμός οδήγησε στο Μονοφυσιτισμό, στην άρνηση της ανθρωπότητας του Χριστού. Είναι οι συντηρητικοί, οι τυποκράτες, οι ευσκανδάλιστοι. Γι' αυτούς όλους είναι σκάνδαλο η αλήθεια, η πραγματικότητα, η ιστορικότητα. Ενώ άλλοι απορρίπτουν τη θεότητα του Χριστού, αυτοί αρνούνται την ανθρωπότητά του. Και όμως, η Ορθοδοξία ως Χριστιανισμός στην αυθεντικότητά του, είναι η «ιστορικότερη θρησκεία», κατά τον αείμνηστο π. Γεώργιο Φλωρόφσκυ. Ζει στην πραγματικότητα των ενεργειών του Θεού για τη σωτηρία μας και τις δέχεται με το ρεαλισμό της Θεοτόκου: «Ίδού η δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου» (Λουκ. 1,38)! «Και ο Πιλάτος στο Σύμβολο» λέγει μια ωραία σερβική παροιμία. Διότι ο Πιλάτος, ο πιο άβουλος αξιωματούχος της ιστορίας, ως υπαρκτό ιστορικό πρόσωπο, βεβαιώνει την ιστορικότητα του Ευαγγελίου. Εις πείσμα όμως των Δοκητών ο Θεός-Λόγος «σαρξ εγένετο -δηλαδή άνθρωπος- και εσκήνωσεν εν ημίν, και εθεασάμεθα την δόξαν αυτού (το άκτιστο φως της θεότητάς Του)» (Ιωάνν. 1, 14). Διότι «εν αυτώ κατοικεί παν το πλήρωμα της θεότητος σωματικώς» (Κολ. 2,9), είναι δηλαδή τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος.

Η σάρκωση και γέννηση του Θεανθρώπου είναι σκάνδαλο για την ανθρώπινη σοφία, που αυτοκαταργούμενη και αυτοαναιρούμενη σπεύδει να χαρακτηρίσει «μωρία» το μυστήριο του Χριστού, που κορυφώνεται στον σταυρικό του θάνατο (Α' Κορ. 1,23). Είναι δυνατόν ο Θεός να φθάσει σε τέτοιο όριο κενώσεως, ώστε να πεθάνει πάνω στο σταυρό ως Θεάνθρωπος; Αυτό είναι το σκάνδαλο για τους σοφούς του κόσμου. Γι' αυτούς οι «θεοί» του κόσμου τούτου συνήθως θυσιάζουν τους ανθρώπους γι' αυτούς, δεν θυσιάζονται αυτοί για τους ανθρώπους. Πώς θα δεχθούν το μυστήριο της Θείας Ανιδιοτέλειας; «Ούτως ηγάπησεν ο Θεός τον κόσμον, ώστε τον υιόν αυτού τον μονογενή έδωκεν (θυσίασε) ... ίνα σωθή ο κόσμος δι' αυτού» (Ιωανν. 3, 16. 17). Στα όρια της «λογικής» ή «φυσικής» θεολογήσεως χάνεται τελικά το θείο στοιχείο στο πρόσωπο του Χριστού και μένει το ανθρώπινο, παρανοημένο και αυτό και παρερμηνευόμενο. Διότι δεν υπάρχει ιστορικά άνθρωπος-Χριστός, αλλά Θεάνθρωπος. Η ένωση Θεού και ανθρώπου στο πρόσωπο Θεού-Λόγου είναι «ασύγχητη» μεν, αλλά και «αδιαίρετη». Οι «λογικές» ερμηνείες του

Προσώπου του Χριστού αποδεικνύονται παράλογες, διότι αδυνατούν να συλλάβουν με τη λογική το «υπέρλογο».

Η νομική-δικανική συνείδηση ζει και αυτή στο Χριστό το σκάνδαλό της. Αναζητεί σκοπιμότητα κοινωνική στη Σάρκωση και καταλήγει και αυτή στο μύθο, όταν δεν αυτοπαραδίδεται στον Θείο Λόγο. Οι Φράγκοι κατασκεύασαν, μέσω του διακεκριμένου σχολαστικού τους Ανσέλμου (11ος αι.), το μύθο της «ικανοποιήσεως της θείας δικαιοσύνης». Ο Θεός-Λόγος σαρκούται, διά να σταυρωθεί-θυσιασθεί και δώσει έτσι ικανοποίηση στην προσβλή που προξένησε στο Θεό η ανθρώπινη αμαρτία! Τα κρατούντα τότε στη φραγκική φεουδαρχική κοινωνία προβάλλονται (μυθολογικά) στο Θεό, που παίρνει τη θέση στη φραγκογερμανική φαντασία ενός υπεραυτοκράτορα. Ας φωνάζει ο Ιωάννης: «ούτως ηγάπησεν ο Θεός τον κόσμον, ώστε τον υιόν αυτού τον μονογενή έδωκεν...» (3,16), ή ο Παύλος: «συνίστησι δε την εαυτού αγάπην προς ημάς ο Θεός, ότι έτι αμαρτωλών όντων ημών, Χριστός υπέρ ημών απέθανεν» (Ρωμ. 5,8). Όχι! «Για να πάρει εκδίκηση» και «ζητώντας ικανοποίηση» θα μάθει να φωνάζει ο δυτικός (ή δυτικοποιημένος) άνθρωπος.

Έτσι πλάσθηκε ένας «Χριστιανισμός» άλλου είδους, που δεν διαφέρει από μυθοπλασία, αφού προβάλλει στο Θεό τη φαντασία και τις προλήψεις μας. Η εκλογίκευση και η εκνομίκευση του μυστηρίου του Θεανθρώπου είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος του Χριστιανισμού στην ιστορία.

Η θρησκευτική (τυπολατρική) συνείδηση ζει το «σκάνδαλο» της ένανθρωπήσεως καταφεύγοντας στη θρησκευιοποίηση της Πίστεως. Εξαντλεί το νόημα των Χριστουγέννων στις τελετές και χάνει τον αληθινό σκοπό τους, που είναι η «υιοθεσία» (θέωση). «Ίνα την υιοθεσίαν απόλάβωμεν...» (Γαλ. 4,5). Είναι το σκάνδαλο του φαρισαϊσμού, έστω και αν λέγεται Χριστιανισμός.

Είναι όμως οι εχθροί του «παιδίου» που βιώνουν το σκάνδαλο της εξουσίας. Ο Ηρωδισμός! Οι κρατούντες ή μάλλον «δοκούντες άρχειν...» (νομίζοντες ότι κυβερνούν) (Μαρκ. 10,42), όπως ο Ηρώδης, βλέπουν στον νεογέννητο Χριστό κάποιον ανταγωνιστή και κίνδυνο των συμφερόντων τους. Γι' αυτό «ζητούσι την ψυχήν του παιδίου» (Ματθ. 2,20). Παρερμηνεύουν έτσι τον αληθινό χαρακτήρα της βασιλικής ιδιότητας του Χριστού, της οποίας «ουκ έσται τέλος». Ο Χριστός ως Βασιλεύς όλης της κτίσεως είναι ο μόνος αληθινός Κύριός της, ο δημιουργός και σωτήρας της και όχι ως οι Ηρώδες του κόσμου τούτου, που αδίστακτοι δολοφονούν, για να κρατήσουν την εξουσία τους.

Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος (Ε.Π. 36,516) προσφέρει δυνατότητα ορθής προσεγγίσεως των Χριστουγέννων, δηλαδή αγιοπνευματικής: «Τοίνυν εορτάζομεν μη πανηγυρικώς, αλλά θεϊκώς. μη κοσμικώς, αλλά υπερκοσμίως . μη τα ημέτερα, αλλά τα του ημετέρου (=όχι δηλαδή τους εαυτούς μας, αλλά τον Χριστόν ας τιμάμε...). μάλλον δε τα του Δεσπότη. μη τα της ασθενείας, αλλά τα της ιατρείας. μη τα της πλάσεως, αλλά τα της αναπλάσεως.

Εκδ. «Διήγηση», Αθήνα 1998.

Πηγή : www.pemptousia.gr/